

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่กล่าวกันว่า หนังสือพิมพ์เป็นกระจกสะท้อนความเป็นจริงของสังคม เป็นสถาบันที่สะท้อนความเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่มีแนวคิดของนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนเห็นขัดแย้งกับแนวคิดนี้ โดยเห็นว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ปรากฏอยู่ในข่าวให้มามีอิทธิพลต่อการรับรู้และทัศนคติของสิ่งนั้น ไม่ว่าภาพดังกล่าวจะเป็นคุณสมบัติที่ถูกต้องตรงกับความจริงของสิ่งที่กล่าวถึงหรือไม่ก็ตาม

ข่าวเกี่ยวกับชาวต่างชาติในหนังสือพิมพ์ก็เช่นกัน นอกจากจะเป็นตัวสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของรัฐบาลนั้น ๆ แล้ว หนังสือพิมพ์ยังสร้างคุณลักษณะแบบใดแบบหนึ่งของคนชาติดังกล่าวในใจผู้อ่านอีกด้วย ดังเช่นที่ Schrank² กล่าวไว้ว่า

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ย่อมทำให้เราเกิดภาพลักษณ์ต่อวัตถุและสิ่งต่าง ๆ ในโลก คนเราย่อมมีภาพของโลกภายนอกอยู่ในใจ ซึ่งภาพดังกล่าวนี้ เป็นรูปร่างขึ้นจากประสบการณ์ของบุคคลและจากการศึกษา แต่ปัจจัยที่ทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นก็คือ สื่อมวลชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่จะบอกผู้คนที่ว่า โลกนี้เป็นอย่างไร เนื่องจากประสบการณ์ของคนเราและประสบการณ์ในโรงเรียนนั้น มีข้อจำกัด ทำให้สื่อมวลชนเป็นตัวสร้างให้ผู้คนมีความคิดเห็นต่อทุกสิ่ง และก่อให้เกิดภาพสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งไม่เคยพบมาก่อนในใจได้

¹Wilbur Schram and Donald Robert, J. Herbert Altschull, Robert D. Murphy อ้างใน Sharon Bramlette-Solomon, Image of the Elderly in Life and Ibony, Journalism Quaterly, Spring 1989, p.185.

²Jeffery Schrank, Understanding Mass Media, Lincolnwood: National Textbook Company, 1988.

นอกจากนี้ จากการประมวลข้อค้นพบบางประการของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ "การสร้างความเป็นจริงในสังคม" ของสื่อมวลชน ซึ่งจะช่วยอธิบายว่า หนังสือพิมพ์ไม่ได้รายงานเหตุการณ์ และเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา แต่ได้เลือกเอาบางแง่มุมของสิ่งที่เกิดขึ้นมาเสนอ ซึ่งแง่มุมเหล่านั้น จะสร้างภาพในสมองผู้อ่านให้รับรู้และเข้าใจเรื่องที่เกิดขึ้น พบว่า เนื้อหาของสื่อมวลชน จะให้ภาพที่ดูเป็นพิมพ์เดียวกัน (stereotype) ของชนกลุ่มน้อยหรือพวกนอกกลุ่ม เช่น ผู้หญิง คนต่างสัญชาติ คนยากจน ผู้อพยพ และภาพเหล่านั้นเสนออย่างคับแคบ มีแง่มุมเดียว ซ้ำซาก

ยังพบด้วยว่า เนื้อหาของสื่อมวลชนมีแนวโน้มที่จะนำเสนอเรื่องราวของคนระดับสูง มีสถานภาพทางสังคมและมีอำนาจมากกว่าคนด้อยโอกาส และเนื้อหาของสื่อมวลชนยังมักสื่อให้เห็นความลาเอียงที่ผิดอย่างประเทศหรือบางสถานที่อีกด้วย¹

การที่เนื้อหาของสื่อมวลชนบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ยังอธิบายได้ด้วยแนวคิดเรื่อง "การโฆษณาชวนเชื่อ" แม้ว่าจะรู้กันทั่วไปว่าการโฆษณาชวนเชื่อในสื่อมวลชน เป็นเครื่องมือเผยแพร่อุดมการณ์ของประเทศในกลุ่มคอมมิวนิสต์ แต่ เฮดเวิร์ด เฮอร์แมน และ โนม คอมสกี ก็เชื่อว่า หนังสือพิมพ์ในโลกเสรีก็มีแบบแผนของการโฆษณาชวนเชื่อด้วยเหมือนกัน และเหตุที่เนื้อหาของสื่อมวลชนหลีกเลี่ยงที่จะเสนอความจริงทุกแง่มุม ก็เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของเจ้าของธุรกิจ ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ และเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจในสังคมมาก แม้ว่าจะเป็นนักธุรกิจหรือคนระดับสูงของรัฐบาล รวมทั้งเนื้อหาของสื่อมวลชนต้องคล้อยตามระบบโฆษณา เช่นว่า โฆษณามักไม่ยากๆให้โทรทัศน์แพร่ภาพรายการที่เคร่งเครียด ชัดแจ้ง และซับซ้อน เพราะจะทาลายอารมณ์ในการอยากซื้อสินค้าของผู้ชม

นอกจากนี้ การที่หนังสือพิมพ์รายวันต้องรีบหาข่าวมาลงให้ทันทุกวัน ทำให้หนังสือพิมพ์ต้องผูกติดกับแหล่งข่าวประจำวันที่มีการแถลงข่าวสม่ำเสมอ เช่นทาเนียบรัฐบาล ทำให้หนังสือพิมพ์มีแต่ข่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐเป็นส่วนใหญ่ และที่สำคัญ หนังสือพิมพ์ในโลกเสรีนิยมยังมีแนวคิด

¹ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ, ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน: Mass Communication Theory ของเดนิส แมคเคเวล, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 193-196.

ต่อต้านคอมมิวนิสต์ ซึ่งถูกมองว่าเป็นศัตรูตัวฉกาจของระบบเสรีนิยม ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์จึงมักจะเข้แนวความคิดนี้มาเล่าร้ายป้ายสีผู้ที่ตนเห็นเป็นศัตรูได้¹

ทั้งหมดที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นข้อสรุปที่เชื่อว่า สื่อมวลชนมีบทบาทมากในการสร้างภาพหรือคุณลักษณะของบุคคล สถานที่ หรือสถาบันที่ตกเป็นข่าวให้เกิดขึ้นต่อความรับรู้ของผู้อ่าน ดังนั้นหนังสือพิมพ์ไทยก็น่าจะมีบทบาทในการสร้างภาพ หรือคุณสมบัติบางประการให้กับชาวลาและประเทศลาวให้ผู้อ่านชาวไทยได้รู้จักด้วย

นักทฤษฎีทางนิเทศศาสตร์หลายท่าน กล่าวไว้ชัดเจนว่า ทั้งภาพลักษณ์ (image) และแบบฉบับ (stereotype) เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น และสื่อมวลชนรวมทั้งหนังสือพิมพ์ มีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือช่วยตอกย้ำภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ที่สังคมได้รับรู้และเข้าใจมาก่อนแล้วให้ฝังแน่นยิ่งขึ้น ในฐานะที่ประเทศไทยและลาวมีความสัมพันธ์กันมานานในประวัติศาสตร์ สังคมไทยย่อมรับรู้และมีทัศนคติบางประการต่อประเทศเพื่อนบ้าน การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับประเทศลาวในหนังสือพิมพ์ไทยย่อมสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติหรือความคิดของสังคมเบื้องหลังภาพที่ถูกนำเสนอเช่นกัน

ดังเช่นที่ John C. Merrill² กล่าวไว้ว่า

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ประชากรทั่วโลกจำนวนมากมีภาพลักษณ์ หรือแบบฉบับของชนชาติอื่นอยู่ในใจอยู่แล้ว และเป็นที่ยอมรับว่า ภาพลักษณ์เหล่านี้จะนำไปสู่ความเข้าใจผิด ๆ ในบางเวลา บางสถานที่ และบางสถานการณ์ได้

ประชาชนได้รับภาพลักษณ์เหล่านี้โดยผ่านสื่อมวลชนนั่นเอง งานวิจัยจำนวนมากพบว่า การ

¹ดูรายละเอียดใน Edward S. Herman and Noam Chomsky, Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media, London: Vintage, 1994.

²John C. Merrill, "The Problem of National Image", Global Journalism: A Survey of the Mass Media, New York 1983, p. 9.

อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์มโนหาเกี่ยวกับต่างประเทศ หรือเหตุการณ์โลก มีผลกระทบต่อการรับรู้ หรือทัศนคติของผู้อ่านต่อประเทศนั้น ๆ¹

สาเหตุเบื้องหลังของการสร้างภาพลักษณ์ และแบบฉบับของชนชาติอื่นในหนังสือพิมพ์อาจมีหลายประการ แต่แนวคิดที่ผู้วิจัยเชื่อว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ของชาวต่างชาติในทางลบ ก็คือแนวคิดเรื่อง ชาติพันธุ์นิยม (racism)

กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มักจะให้ภาพของผู้ที่อยู่ภายใต้สีผิวหรือชาติพันธุ์อื่น มีภาพที่เป็นลบ และมีลักษณะด้อยกว่าประเทศหรือชาติพันธุ์ที่หนังสือพิมพ์นั้น ๆ สังกัดอยู่แล้ว เนื้อหาของข่าวที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์อื่นนั้นมักจะจำกัดอยู่แต่ เรื่องบาง เรื่องที่รุนแรงและเป็นลบ และมักให้ภาพของคนชาติพันธุ์อื่นในฐานะที่เป็น "ตัวปัญหา" หรือ "เหยื่อ" และแหล่งข่าวของคนในชาติพันธุ์นั้นมักจะไม่ได้รับความเชื่อถือเสมอ (ดูรายละเอียดในบทที่ 2)

นอกจากแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์นิยมในหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ หรือความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับลาวในหนังสือพิมพ์ไทย ได้แก่ แนวคิดเรื่องชาตินิยม (nationalism) และสถานการณ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับลาวในแต่ละช่วงเวลา หากว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาวดำเนินไปด้วยดี ภาพลักษณ์ของลาวที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอก็จะเป็นไปด้วยดี หากความสัมพันธ์ไทยลาวมีความขัดแย้ง ภาพลักษณ์ของลาวก็จะเป็นลบ

ส่วนอิทธิพลของแนวคิดเรื่องชาตินิยม พบว่า หนังสือพิมพ์เองก็หลีกเลี่ยงความล่าเอียงในการเข้าข้างชาติหรือประเทศของตัวเองไปไม่พ้น โดยเฉพาะในยามสงคราม และการปลุกระดมมวลชนให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและรักชาติ ก็จำเป็นต้องสร้างศัตรูขึ้นมา ในส่วนการเผยแพร่อุดมการณ์ชาตินิยมไทยในหนังสือพิมพ์ยุคหลัง 6 ตุลาคม 2519 ประเทศลาวและอินโดจีนอื่น ๆ มีภาพที่เป็นลบอย่างมากในฐานะประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งบ่อนทำลายความสงบสุขของประเทศไทย

¹David K. Perry, News Reading, Knowledge About, and Attitude Toward Foreign Countries, Journalism Quarterly, Summer, 1990, p. 353.

ซึ่งน่าจะเชื่อว่า แนวคิดเรื่องชาตินิยมยังแฝงอยู่ในหนังสือพิมพ์จนถึงปัจจุบันและจะมีผลต่อการเลือกสรรเรื่องของคนลาวและประเทศลาวที่ถูกนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ รวมทั้งภาพลักษณ์ของคนลาวที่ถูกนำเสนอด้วย

ความสัมพันธ์ไทย-ลาวที่ดำเนินมานานตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่อธิบายได้เช่นกัน ว่าทำไมหนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอภาพลักษณ์ของคนลาวและประเทศลาวแตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ไทย-ลาวดำเนินเรื่อยมานับแต่ครั้งสมัยพระเจ้าอู่ทอง ราชเวียงบ๋าง ขรุขระ บ้างตามแต่สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ลาวพึ่งพาไทยมากในด้านสินค้าอุปโภคบริโภคและเส้นทางออกสู่ทะเล ในขณะเดียวกัน ลาวกับไทยก็มีความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างรุนแรง ช่วงก่อนและหลังปี 2518 นอกจากนี้ ในช่วงปี 2527-2528 ลาวกับไทยก็ทำสงครามกันอย่างรุนแรงด้วยกรณีพิพาทชายแดนบ้านร่มเกล้า ที่มีการสูญเสียมากที่สุด¹

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวเริ่มดีขึ้นอีก หลังจากที่มีการเจรจาสงบศึกบ้านร่มเกล้าได้สำเร็จ และพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีของไทยได้ประกาศนโยบาย "เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า" และได้เดินทางไปเยือนประเทศลาว นับเป็นครั้งแรกที่ผู้นำไทยเดินทางไปเยือนประเทศลาวในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมา มีตาริที่จะสร้างสะพานแม่น้ำดง และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จไปเยือนประเทศลาวอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2533 ก็ยังทำให้ความสัมพันธ์ของไทยกระเตื้องขึ้นเป็นอันมาก² จนมีการสร้างสะพานมิตรภาพไทยลาวข้ามแม่น้ำโขงที่จังหวัดหนองคายเมื่อเดือนเมษายน ปีพ.ศ. 2537 จึงเป็นเหมือนสัญลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาวแน่นแฟ้นขึ้นมา โดยเฉพาะในส่วนประเด็นทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองเริ่มจางหายไปในยุคที่ประเทศคอมมิวนิสต์กำลังล่มสลาย

จากปีพ.ศ. 2527-2528 ที่มีกรณีพิพาทเรื่องชายแดน 3 หมู่บ้านที่ทำให้ความสัมพันธ์ไทย

¹ดูรายละเอียดใน "ธารสัมพันธ์ไทยลาว", สยามโพสต์, 3 เมษายน 2537, หน้า 15.

²ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, "ลาว: 16 ปีหลังการปฏิวัติ", สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ปีที่ 38 ฉบับที่ 5 หน้า 36-38.

ลาวยาบแต่ที่สุด จนมาถึงอีก 10 ปีถัดมา คือปีพ.ศ. 2537 ซึ่งมีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว นับเป็นทศวรรษของหลักไมล์ 2 หลักที่มีความหมายต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาว ที่เปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในช่วงระหว่างนี้ โดยมีสมมุติฐานว่า ภาพลักษณ์ของชาติลาวในหนังสือพิมพ์จะปรากฏออกมาเป็นบวกหรือลบ โดย แปรเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม หัวใจสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ คือการดูตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับลาวในหนังสือพิมพ์ไทย ได้แก่ แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์นิยม แต่ในขณะเดียวกัน ก็คาดว่าจะพบตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับลาวและภาพลักษณ์ของลาวในหนังสือพิมพ์ไทย ได้แก่ แนวคิดเรื่องชาตินิยม และสถานการณ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับลาว

ดังนั้น นอกจากจะศึกษาว่า แนวคิดชาติพันธุ์นิยมแอบแฝงอยู่เบื้องหลังหนังสือพิมพ์ไทยหรือไม่ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับลาว ก็จะได้ศึกษาว่า แนวคิดชาตินิยมและสถานการณ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีอิทธิพลด้วยหรือไม่ และแนวคิดทั้งสาม มีอิทธิพลอย่างแยกขาดออกจากกัน หรือพร้อม ๆ กัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดชาติพันธุ์นิยม ที่สะท้อนอยู่ในหนังสือพิมพ์ไทย โดยศึกษาจากการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศลาว เป็นกรณีศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับชาวลาวและประเทศลาวที่นอกเหนือไปจากแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์นิยม เหนือที่จะพิจารณาถึงแนวคิดชาตินิยม และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยและลาว
3. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ และแบบฉบับของประเทศลาวและชาวลาว ที่หนังสือพิมพ์ไทยได้สร้างขึ้นในช่วงของการศึกษา เพื่อนำภาพลักษณ์ที่ได้เหล่านั้น มาวิเคราะห์แยกแยะให้เห็นแนวคิดทั้งสามประการที่มีอยู่เบื้องหลัง

ปัญหาวิจัย

1. ภาพลักษณ์และแบบฉบับของประเทศลาวและชาวลาวในหนังสือพิมพ์ไทย เป็นอย่างไรบ้าง?
2. ภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวในหนังสือพิมพ์ไทย ในระหว่างปีพ.ศ. 2528-2537 มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร มีตัวแปรใดบ้างที่ทำให้ภาพลักษณ์ของลาวเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลง
3. เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-ลาวเปลี่ยนแปลง ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวในหนังสือพิมพ์ไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
 - 3.1 เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวดำเนินไปด้วยดี ภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวในหนังสือพิมพ์ไทยเป็นอย่างไร
 - 3.2 เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวมีความขัดแย้ง ภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวในหนังสือพิมพ์ไทยเป็นอย่างไร
4. จากการศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศลาวในหนังสือพิมพ์ไทย แนวคิดชาติพันธุ์นิยมและชาตินิยม มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศลาวและชาวลาวหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวในหนังสือพิมพ์ไทย จะเป็นภาพลบมากกว่าภาพบวก แต่อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์นั้นจะแตกต่างกันไปตามตัวแปรด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและลาว
2. ภาพลักษณ์ของชาวลาวและประเทศลาวในรอบ 10 ปี จะมีความแตกต่างกันตามช่วงของประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยลาว กล่าวคือ
 - 2.1 ในช่วงปี 2528-2532 ภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวจะเป็นลบ มีฐานะเป็นศัตรูกับไทยอย่างชัดเจน

2.2 ในช่วงปี 2533-2537 ภาพลักษณ์ของลาวจะมีความเป็นมิตรกับไทยมากขึ้น ภาพความเป็นศัตรูจะลดน้อยลง แต่ยังมีภาพของชาติที่ด้อยกว่าและล่าหลังกว่าอยู่ดี

3. ภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวในหนังสือพิมพ์ไทย จะเปลี่ยนแปลงไปตามประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ

3.1 เมื่อความสัมพันธ์ไทย-ลาวดำเนินไปด้วยดี ภาพลักษณ์ของลาวจะเป็นบวกมากขึ้น

3.2 เมื่อความสัมพันธ์ไทย-ลาวเกิดความขัดแย้ง ภาพลักษณ์ของลาวจะเป็นลบมากขึ้น

4. จากการศึกษาการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับประเทศลาวในหนังสือพิมพ์ไทย จะพบว่า แนวคิดชาติพันธุ์นิยม (racism) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับลาว

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยชิ้นนี้ จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันไทยจำนวน 2 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ และสยามรัฐ

2. ระยะเวลาในการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงด้วยกันคือ ช่วงปีพ.ศ. 2528-2533 และ ปีพ.ศ.2534-2537

3. เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ที่วิเคราะห์ จะวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่เป็นข้อเขียนเท่านั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นข่าว และส่วนที่เป็นข้อเขียนแสดงความคิดเห็น ได้แก่ บทบรรณาธิการ บทความ รายงาน สารคดี บทสัมภาษณ์ คอลัมน์ ฯลฯ โดยไม่รวมถึงส่วนที่เป็นโฆษณา ภาพถ่าย ภาพการ์ตูน และคำบรรยายภาพ

4. ข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ที่จะนำมาวิเคราะห์ จะต้องระบุชัดเจนถึง ชื่อประเทศลาว บุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ที่ระบุชัดเจนว่าเป็นสมาชิกของประเทศลาว หรืออาจจะกล่าวถึงประเทศลาว หรือประชาชนของประเทศลาวโดยรวม ๗

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. งานวิจัยชิ้นนี้ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ไทยเพียง 2 ฉบับ คือ ไทยรัฐ และสยามรัฐ ไม่รวมถึงหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ และหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในประเทศไทย จึงอาจไม่สามารถสรุปให้เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ไทยโดยรวมอย่างแท้จริง

2. งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาย้อนหลังไปเพียงถึงปีพ.ศ. 2528 มิได้ศึกษาเปรียบเทียบกับย้อนหลังไปก่อนหน้านี้จนถึงปีพ.ศ. 2518 ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาวยภายใต้กรอบของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยชิ้นนี้ ศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศลาวและชาวลาว จากเอกสาร คือ ข้อความในหนังสือพิมพ์เท่านั้น ไม่ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของลาวในสายตาของประชาชนไทย หรือผู้อ่านหนังสือพิมพ์ จึงยังไม่อาจสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์ไทย สามารถสร้างภาพลักษณ์ (image) และแบบฉบับ (stereotype) ของชาวลาวให้เกิดขึ้นในการรับรู้ของผู้รับสารได้หรือไม่ หรือภาพลักษณ์ของชาวลาวในหนังสือพิมพ์ และในสายตาของคนไทย มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

4. งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้ศึกษาการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านประเทศอื่น ๆ เช่น พม่า กัมพูชา มาเลเซีย เพื่อเปรียบเทียบว่า การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับลาวแตกต่างจากการนำเสนอเรื่องของประเทศอื่นอย่างไรบ้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบว่า หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอเนื้อหาที่ลาเอียงและมีอคติต่อประเทศลาวหรือคนลาวหรือไม่ อย่างไร

2. ได้ทราบว่า ลักษณะเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ที่สะท้อนถึงการลาเอียงต่อประเทศหรือชนชาติลาว มีปัจจัยมาจากแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์นิยมหรือไม่ อย่างไร และมีพื้นฐานมาจากแนวคิดเรื่องชาตินิยมหรือไม่ อย่างไร

3. ได้ทราบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับประเทศอื่นในหนังสือพิมพ์ไทย มีความสัมพันธ์กับนโยบายระดับชาติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนั้น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยอย่างไรบ้าง

4. เป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยเชิงวิเคราะห์เนื้อหา เรื่องการผลิตซ้ำแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์นิยมของหนังสือพิมพ์ไทย ที่มีต่อประเทศหรือชนชาติอื่น หรือชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในอาเซียน ประเทศไทย

นิยามศัพท์

1. ชาติพันธุ์นิยม

หมายถึงแนวคิดที่อธิบายถึง ความคิด ความเชื่อ ทักษะคติ และความรู้สึกที่คนชนชาติหนึ่งเหนือกว่าคนอีกชนชาติหนึ่ง รู้สึกและเชื่อว่าคนอีกชนชาติหนึ่งด้อยกว่า ทั้งในด้านความทันสมัย การพัฒนา ความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ ฯลฯ

2. ชาตินิยม

หมายถึง ความรู้สึกภาคภูมิใจ ศรัทธาต่อคุณค่าของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เชื้อชาติ ที่คนในสังคมที่เรียกว่า "ชาติ" มีอยู่ร่วมกัน

3. ภาพลักษณ์

หมายถึงความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นความจริงแต่เป็นความจริงเพียงบางส่วน มีลักษณะกว้าง ๆ เห็นได้ชัดเจน เป็นรูปธรรม ไม่ซับซ้อน ถูกย่อมาให้เข้าใจง่าย มีลักษณะโดดเด่นเพื่อให้เห็นได้ โดยอาจไม่ได้เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ติดตัวสิ่งทีกล่าวถึงนั้น แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น และผู้อ่านรับรู้ได้จากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

4. ภาพลักษณ์ที่เป็นบวก

หมายถึง ภาพในใจของผู้อ่าน ที่ทำให้เกิดความรู้สึกในทางบวกกับคนลาวหรือประเทศลาว โดยอนุมานจากคำ วลี ประโยค หรือข้อความใด ๆ ที่สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะที่ดีของคนลาวและประเทศลาว เช่น มีความจริงใจ เป็นมิตร มีวัฒนธรรม ฉลาด พัฒนา ทันสมัย เป็นต้น

5. ภาพลักษณ์ที่เป็นลบ

หมายถึง ภาพเนใจของผู้อ่าน ที่ทำให้เกิดความรู้สึกในทางลบกับคนลาวหรือประเทศลาว โดยอนุมานจากคำ วลี ประโยค หรือข้อความใด ๆ ที่สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะด้านเลวร้ายของคนลาวและประเทศลาว เช่น ความไม่จริงจัง เจ้าเล่ห์ ด้อยพัฒนา กระจายสงคราม เป็นต้น

6. ภาพลักษณ์ที่เป็นกลาง

หมายถึง ภาพเนใจของผู้อ่าน ที่ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกทั้งเป็นบวกและเป็นลบต่อคนลาวหรือประเทศลาว โดยอนุมานจาก คำ วลี ประโยคในเนื้อหาข่าวที่ห้แต่ข้อเท็จจริง ไม่ได้ให้ภาพลักษณ์ใด ๆ

7. แบบฉบับ

หมายถึง ความเชื่อ ความคาดหวังล่วงหน้า ที่ทำให้สามารถคาดเดาถึงบางสิ่งบางอย่างที่เพิ่งจะได้พบหรืออ่านพบว่ามีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มนั้นที่เราเชื่ออยู่ในหัวสมองของเราก่อนหน้านี้แล้ว โดยไม่ได้ตรวจสอบให้รู้แน่ชัดว่า ลักษณะของกลุ่มคนที่เราสรุปไว้นั้น ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือเปล่า แบบฉบับของลาวในหนังสือพิมพ์ไทย อาจปรากฏเป็นคำ วลี ประโยค หรือข้อความเช่นข่าว บทนำ บทความ สารคดี คอลัมน์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์สรุปลักษณะแคบ ๆ เดิม ๆ บางประการของลาวไว้แล้ว

8. ลาว

ในที่นี้หมายถึง บุคคล คณะบุคคล องค์กร หรือชื่อประเทศลาว หรือการเอ่ยถึงชาวลาวโดยรวม ๆ ที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ไทย

9. หนังสือพิมพ์ไทย

หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่ใช้ชื่อเดียวกัน ออกติดต่อกันเป็นรายวัน ในเล่มประกอบไปด้วยข้อเขียนต่าง ๆ ทั้งข่าว ภาพข่าว บทนำ บทความ สารคดี และโฆษณา ในที่นี้จะหมายถึงหนังสือพิมพ์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ไทยรัฐ และ สยามรัฐ

10. ข่าว

หมายถึง รายงานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้คนให้ความสนใจในขณะใดขนาดหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อผู้อ่าน และผู้อ่านสนใจเป็นจำนวนมาก

11. บทบรรณาธิการ

หมายถึงข้อเขียนเชิงร้อยแก้ว หรือคอลัมน์ประเภทหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในหน้าบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ทาหน้าที่ในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม บทบรรณาธิการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่เป็นจุดยืน และนโยบายของหนังสือพิมพ์ต่อข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันต่าง ๆ

12. บทความ

หมายถึงข้อเขียนเชิงร้อยแก้ว หรือความเรียง ที่เสนอเรื่องราวที่เป็นจริง มีการใช้ภาษา ลีลาการเขียนที่มีแบบแผน มุ่งเสนอความคิดเห็น แต่เป็นความคิดเห็นที่ประกอบขึ้นมาจากข้อเท็จจริง มีข้อเท็จจริงที่มีสาระ ให้ความรู้ ข้อคิด และประเด็นปัญหาบางแง่มุมแก่ผู้อ่าน

13. สารคดี

หมายถึงงานเขียนประเภทร้อยแก้ว ที่มีความเด่นในเนื้อเรื่อง และจุดเด่นของตัวเรื่อง เขียนขึ้นเพื่อเร้าอารมณ์ความรู้สึก โดยไม่สลับซับซ้อน ไม่จริงจังจนน่าเบื่อ มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีสาระ มีความบันเทิง และมีคุณค่าที่ไม่เสื่อมลงไปตามกาลเวลา

14. คอลัมน์

หมายถึงบทความ สารคดี ข้อคิดเห็นที่ปรากฏเป็นประจำในหนังสือพิมพ์ โดยมีผู้เขียนประจำเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว และมีชื่อคอลัมน์กำหนดแน่นอน